

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Т.Г.ШЕВЧЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Чернігівського національного
педагогічного університету
імені Т.Г.Шевченка
протокол № 3
від «25» жовтня 2017 року

Голова вченої ради ЧНПУ
Ректор ЧНПУ

М.О.Носко

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
РІВЕНЬ ОСВІТИ**

**03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ
033 ФІЛОСОФІЯ
ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ)**

Профіль програми	
Доктор філософії в галузі знань гуманітарні науки за спеціальності 033 – філософія	
Тип диплома та обсяг робіт	Диплом доктора філософії, перший науковий ступінь, 4 академічних роки, 60 кредитів ЕКТС
Вищий навчальний заклад	Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, місто Чернігів
Акредитуюча інституція	Міністерство освіти і науки України, Україна, пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135
Період акредитації	2017 рік
Рівень програми	QF for ENEA - третій цикл, EQF for LLL - 8 рівень; НРК України - 8 рівень
A	Мета програми
	Забезпечити, на основі ступеня магістра, підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів у сфері філософських наук шляхом здобуття ними компетентностей, достатніх для виконання оригінальних наукових досліджень, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, а також їх підтримку в ході підготовки та захисту дисертації.
B	Характеристика програми
1	Предметна область (галузь знань)
	03 Гуманітарні науки (033- Філософія)
2	Фокус програми: загальний/ спеціальний
	<p>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти за законом України «Про вищу освіту», восьмий кваліфікаційний рівень Національної рамки кваліфікацій.</p> <p>Загальний. Високий рівень професійної підготовки, широка ерудицію, висока культура, гідні моральні якості, почуття обов'язку та відповідальності за доручену справу. Вміння поєднувати широку теоретичну підготовку з дисциплін гуманітарного та соціально-економічного циклу, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін з практичними вміннями і навичками, постійно поповнювати свої знання, вдосконалювати педагогічну майстерність, комунікативність, організаційні здібності.</p> <p>Спеціальний. - знання гуманітарних та соціально – економічних дисциплін в обсязі необхідному для успішного володіння загальнотеоретичними та світоглядними питаннями і навичками практичного їх використання; - належні знання фундаментальних та професійно – орієнтованих дисциплін, вивчення котрих передбачено робочим навчальним планом. Рівень цих знань встановлюється критеріями оцінювання; - переоцінку пріоритетів, основна сутність яких полягає у перенесенні центру ваги з вивчення філософських основ класових рухів, у бік політичного, національного та культурного розвитку різних народів, державного і духовного життя і в кінцевому підсумку – до тенденції пов'язати соціальне і культурне в єдине ціле;</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - володіння іноземною мовою на рівні достатньому для спілкування та опанування фахової літератури; - знання ключових напрямків філософської думки, філософсько-освітніх проблем, філософських основ розвитку суспільства та логічних закономірностей становлення людської цивілізації; - знання та володіння методами наукового аналізу суспільних явищ та теоретичними основами їх наукових досліджень; - теорію і методологію філософських досліджень. <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати одержані знання для вирішення конкретних науково-практичних, педагогічних, інформаційно-пошукових, методичних та інших завдань; - планувати, організовувати і вести навчально-виховну і науково-дослідну роботу; - активізувати пізнавальну діяльність тих, хто навчається, поєднуючи різні види і форми навчально-виховної діяльності; - використовувати технічні засоби навчання, карти, комп'ютерну техніку; - проводити різноманітні форми позааудиторної роботи з фахових предметів, визначати ступінь і глибину засвоєння студентами навчального матеріалу, використовуючи при цьому різноманітні методи і прийоми контролю знань, прищепляти особам, що навчаються навички самостійного поповнення знань; - аналізувати, узагальнювати і розповсюджувати кращий досвід організації навчального процесу, методичної і наукової роботи; - користуватися сучасними філософськими методами вивчення історичних явищ і процесів, з'ясовуючи і критично оцінюючи їхню суть і генезу і наслідки; - ставити і вмотивовувати мету і завдання досліджень, здійснювати опрацювання матеріалів, складати звіти, вести наукову документацію; - проводити порівняльний аналіз минулого різних країн і народів; - аналізувати історико-філософський досвід людства з позицій гуманізму, поважання індивідуальності людини, національних звичаїв і традицій; - розкривати суспільне значення філософських праць, з'ясовувати загальні закономірності зарубіжного філософсько-освітнього досвіду і своєрідність окремих періодів у розвитку людства; - давати критичну оцінку стародавнім філософським працям з сучасних філософських позицій; - реферувати і рецензувати тексти; - вести самостійний науковий пошук в окремих царинах філософсько-освітньої проблематики; - на практиці застосовувати знання і навички, набуті в галузі педагогіки і психології, методики викладання філософії; - викладати результати власних наукових досліджень в засобах суспільної періодики, фахових виданнях.
3	Орієнтація програми	Дослідницька і прикладна. Наукові дослідження із вивчення актуальних філософських ідей і проблем, які матимуть широке практичне застосування. Реалізація програми спрямована на підготовку дисертаційного дослідження за індивідуальним планом

		роботи аспіранта, який розробляється, обґрунтовується та затверджується упродовж першого навчального семестру.
4	Особливості програми	<p>Програма реалізується з використанням сучасних методів філософських досліджень, в ході активної співпраці з академічними установами Національної Академії наук України – Інститутом філософії НАН України ім. Г.Сковороди, Інститутом українознавства. Практична підготовка передбачає проходження практик у вищих навчальних закладах, адміністративних установах, Чернігівському центрі науково-технічної та економічної інформації, Навчально-наукових станція ЧНПУ імені Т.Г.Шевченка.</p> <p>На кафедрі філософії та культурології сформувалися наукові школи в галузі філософії культури, етики та естетики доктора філософських наук, доцента М.Б.Столяр та доктора культурології, доцента О.С.Колесник. Основні напрями досліджень: «Світова та українська культура», «Історія української етичної та естетичної думки», «Культурологічна регіоніка». З цієї тематики проводяться міжнародні та всеукраїнські наукові конференції та літні школи за участі викладачів і студентів Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, захищено докторські та кандидатські дисертації, видано кілька збірників наукових праць і тематичних випусків «Вісника Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка» серії філософські науки. Затверджені й виконуються докторські і кандидатські дисертації: «Естетичні виміри візантійського аскетизму»; «Українська естетична думка Чернігово-Сіверщини XVII-XVIII ст.»; «Поетична культура українського бароко».</p> <p>На кафедрі філософії та культурології сформувалася наукова школа у галузі соціальної філософії, філософії історії та релігієзнавства (керівники – доктор філософських наук, професор Мельник А.І. та доктор філософських наук, доцент Яковенко А.І.). Основні напрями досліджень: українська соціально-філософська думка, регіональна історія філософії Північного Лівобережжя нового та новітнього часу, філософія історії місцевого самоврядування, церковна історія України та Чернігово-Сіверського регіону. Успішно завершена держбюджетна тема «Історія філософії освіти Лівобережної України XVII – початку XX ст.». (державний реєстраційний №0100U006661, кат.1). З цієї тематики регулярно проводяться наукові конференції, видаються монографії, збірники наукових праць, захищаються кандидатські та докторські дисертації. Виконуються дисертаційні дослідження «Соціально-філософський дискурс євро інтеграційних процесів в Україні», «Соціально-філософський акцент суспільного розвитку у працях Чернігово-Сіверських мислителів кінця XIX початку XX ст.».</p> <p>На базі кафедри філософії та культурології розвивається наукова школа в галузі української філософсько-освітньої думки, філософії медіаосвіти та філософії ноопедагогіки під</p>

		керівництвом доктора філософських наук, доцента Чорного О.О. та доктора філософських наук, професора Корсака К.В. Основними напрямками досліджень є історія філософсько-освітньої думки в Україні, регіональна філософсько-освітня думка Північного Лівобережжя, філософія медіаосвіти в Україні, філософські ідеї ноопедагогіки та українська дійсність. До складу школи входять вчені, які захистили кандидатські і докторські дисертації і продовжують наукові студії з визначеної в рамках наукової школи програми досліджень. У рамках діяльності наукової школи були започатковані наукові проекти «Філософсько-освітні читання» та читання пам'яті К.Д.Ушинського, Софії Русової, на яких здійснюється апробація здобутків молодих вчених та аспірантів університету. Результати діяльності школи відображені в низці монографій, збірників наукових праць, матеріалах наукових конференцій. Наразі виконуються дисертаційні дослідження «Філософія медіаосвіти в умовах становлення інформаційного суспільства в Україні», «Філософський сенс ноопедагогіки як ключ до гармонійного поєднання людини з біосферою»
С		
Працевлаштування та продовження освіти		
1	Працевлаштування	Наукова та викладацька діяльність у сфері філософських наук. Посади згідно класифікатору професій України 2015 р. 1237.2 – Вчений секретар; 2310.1 - Доцент, Професор кафедри; 2310.2 - Асистент, Викладач вищого навчального закладу. 2431.1 – Науковий співробітник (архівна справа, музеєзнавство) 2432.1 Науковий співробітник (бібліотечна справа, науково-технічна інформація) 2442.1 – Науковий співробітник (соціологія) 2443.1 – Науковий співробітник (філософія, історія, політологія) 2443.1 – Науковий співробітник-консультант (філософія, історія, політологія) 2451 – Редактор науковий; Місця працевлаштування. Посади у навчальних, наукових, навчально-наукових установах, профільних кафедрах університетів. Відповідні робочі місця (наукові дослідження та управління) підприємств, установ та організацій.
2	Продовження освіти	Навчання впродовж життя для розвитку і самовдосконалення в науковій та професійній сферах діяльності, а також в інших споріднених галузях наукових знань: - підготовка на 9-ому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій в галузі філософських наук; - навчання на 8-ому кваліфікаційному рівні Національної рамки кваліфікацій в споріднених спеціальностях; - освітні програми, дослідницькі гранти та стипендії, що містять додаткові наукові та освітні компоненти.
Д		
Стиль та методика навчання		
1	Підходи до	Основними підходами до викладання та навчання аспірантів є:

	викладання та навчання	<ul style="list-style-type: none"> - використання лекційних курсів, семінарів та консультацій із запланованих дисциплін; - самостійну роботу з джерелами інформації у бібліотеці університету та у наукових бібліотеках України; - використання дистанційних курсів навчання та електронних ресурсів за допомогою Інтернет; - тісне співробітництво аспірантів різних років навчання та зі своїми науковими керівниками, - індивідуальні консультації викладачів ЧНПУ та інших профільних вищих навчальних закладів, включно з докторантами, більш досвідченими аспірантами; - інформаційну підтримку щодо участі аспірантів в конкурсах на отримання наукових стипендій і грантів; - активна робота аспірантів у складі проектних команд, при виконанні держбюджетних та госпдоговірних тем, участь у розробці звітних матеріалів, реєстраційних та облікових документів.
2	Система оцінювання	<p>Система оцінювання знань по дисциплінам освітньої програми складається з поточного і підсумкового видів контролю.</p> <p>Поточний контроль знань аспірантів проводиться у формі письмової роботи (тесту), виступів на семінарах та конференціях, підготовки наукових звітів.</p> <p><i>Підсумковий</i> контроль знань у вигляді екзамену/диференційованого заліку проводиться в усній формі. Аспірант вважається допущеним до підсумкового контролю (екзамену/диференційованого заліку) з дисциплін освітньо-наукової програми, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом з цієї дисципліни.</p>
3	Форма контролю успішності навчання аспірантів/здобувачів	<p>Аспіранти/здобувачі проходять щорічну атестацію шляхом звітування на науково-технічній раді ЧНПУ про хід виконання освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи, включно з опублікованими науковими статтями та виступами на конференціях.</p> <p>Остаточним результатом навчання аспірантів / здобувачів є повне виконання освітньо-наукової програми, необхідний набір опублікованих по результатам досліджень наукових праць, апробація результатів на наукових конференціях, оформлена участь у виконанні зареєстрованих тем наукових досліджень, належним чином оформлений рукопис дисертації та представлення її до захисту у спеціалізовану вчену раду для отримання наукового ступеня доктора філософії в галузі філософії</p>
Е		Програмні компетентності
1	Загальні (універсальні)	<ul style="list-style-type: none"> • Дослідницька здатність. Компетентність у проведенні наукових досліджень на рівні доктора філософії, прийнятті обґрунтованих рішень, розв'язанні проблем та вирішенні науково-прикладних завдань. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, обґрунтування та моделювання об'єктів, процесів та систем. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. Здатність до використання сучасних інформаційних та

		<p>комунікаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм. Здатність працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами.</p>
		<ul style="list-style-type: none"> • Креативність. Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми. Здатність виділяти протиріччя і не вирішені раніше задачі, проблеми або їх частини, формулювати та експериментально перевіряти наукові гіпотези. Здатність застосовувати знання на практиці, проведенні інноваційної діяльності. • Комунікативні навички. Компетентність у використанні іноземної мови. Здатність розуміння іншомовних професійних текстів, використовувати англійську мову для представлення наукових результатів в усній та письмовій формі та для спілкування в міжнародному загальному, науковому і професійному середовищі. • Групова та проектна робота. Компетентність у розробці, плануванні та реалізації дослідницьких та інноваційних проектів і програм. Здатність працювати у науковій та професійній групі з дотриманням етичних зобов'язань. Здатність до лідерських якостей, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, започаткування start-up проектів. • Здатність працювати самостійно, бути критичним і самокритичним. Здатність шукати власні шляхи вирішення проблеми, критично сприймати та аналізувати чужі думки та ідеї, рецензувати публікації та автореферати, проводити критичний аналіз власних матеріалів. Здатність брати участь у критичному діалозі, міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи і відстоюючи свою власну позицію. Здатність бути критичним і самокритичним. • Викладацькі здатності. Компетентність у педагогічній діяльності щодо організації та здійснення освітнього процесу, навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійно-орієнтованої діяльності.
2	<p>Спеціальні (фахові)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Дослідницькі здатності в області комп'ютерних наук та інформаційних технологій. Компетентність у володінні інформацією щодо сучасного стану, тенденцій розвитку та наукової думки, виявленні, постановці та вирішенні актуальних наукових задач та проблем у сфері філософських наук. Здібності до проведення оригінальних досліджень, якість яких відповідає національному та світовому рівням. Здатність планувати зміст та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження. • Технологічні здатності. Компетентність у використанні сучасних методів філософських досліджень та новітніх інформаційних технологій, програмних продуктів при створенні нових знань, отриманні наукових та практичних результатів у сфері гуманітарних наук. • Здатності до оцінювання. Компетентність в проведенні критичного аналізу різних інформаційних джерел за темою дисертації, у використанні методів оцінювання, науковому

	<p>обґрунтуванні достовірності отриманих результатів та публічному представленні та захисті результатів наукових досліджень.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Інноваційність та фаховість. Здатність до впровадження та використання результатів наукового дослідження. Компетентність у інноваційних методах навчання і методик викладання фахових дисциплін.
Ф	Програмні результати навчання
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Знання та розуміння</i> методів наукових досліджень, <i>вміння і навички</i> використовувати методи наукових досліджень на рівні доктора філософії. • <i>Знання</i> структури вищої освіти в Україні та <i>вміти</i> використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення вищої освіти, специфіки професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи, <i>вміння</i> використовувати сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, використовувати різноманітні аспекти виховної роботи зі студентами, інноваційні методи навчання; • <i>Знання та розуміння</i> іноземної мови, <i>вміння та навички</i> для представлення наукових результатів в усній та письмовій формах, <i>розуміння</i> наукових та професійних текстів, <i>вміння та навички спілкуватися</i> в іншомовному науковому і професійному середовищі; <i>вміти</i> працювати в міжнародному контексті. • <i>Знання та розуміння</i> теорії і методології системного аналізу, етапів застосування системного підходу при дослідженні, <i>вміння і навички</i> використовувати методологію системного аналізу в сфері філософських наук. • <i>Вміння та навички</i> використовувати методичний інструментарій та програмні засоби, статистичні методи аналізу для встановлення тенденцій розвитку об'єктів дослідження. • <i>Вміння та навички</i> відслідковувати найновіші досягнення в професійній сфері та знаходити наукові джерела, які мають відношення до сфери наукових інтересів здобувача, працювати з різними джерелами, розшукувати, обробляти, аналізувати та синтезувати отриману інформацію. • <i>Вміння та навички</i> визначати актуальні напрямки досліджень, виконувати незалежні оригінальні і придатні для опублікування дослідження у сфері філософських наук. • <i>Вміння та навички</i> працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами (наприклад, Scopus, Web of Science, Web of Knowledge, та ін.). • <i>Знання, розуміння, вміння та навички використання</i> правил цитування та посилання на використані джерела, правил оформлення бібліографічного списку, <i>розуміння</i> змісту і порядку розрахунків основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Гірша (h-індекс), імпаکت-фактор (ІФ, або IF)). • <i>Вміння та навички</i> організувати творчу діяльність, роботу над статтями та доповідями у сфері філософських наук, аналізувати інформаційні джерела, виявляти протиріччя і не вирішені раніше задачі (проблеми) або їх частини, формулювання наукових гіпотез. • <i>Вміння та навички</i> організувати творчу діяльність та процес проведення наукових досліджень, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. • <i>Вміння та навички</i> критично сприймати та аналізувати чужі думки та ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми, проводити критичний аналіз власних матеріалів, генерувати власні нові ідеї, приймати обґрунтовані рішення. • <i>Знання та розуміння</i> структури вищої освіти в Україні, специфіки професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи, вимог щодо дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії. • <i>Знання та вміння</i> використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення

	<p>вищої освіти сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, різноманітні аспекти виховної роботи зі студентами, інноваційні методи навчання.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Вміння та навички</i> організувати творчу діяльність, роботу над статтями та доповідями, виконувати незалежні оригінальні і придатні для опублікування дослідження у сфері філософських наук, ретельно досліджувати та осмислювати різні відносини та взаємодії у сфері філософських наук, проводити дослідження щодо підвищення їх ефективності, організувати самоперевірку відповідності матеріалів дисертації встановленим вимогам. • <i>Вміння та навички</i> проводити критичний аналіз різних інформаційних джерел конкретних освітніх, наукових та професійних текстів у сфері гуманітарних наук, виявляти теоретичні та практичні проблеми, а також дискусійні питання в сфері конкретних освітніх, наукових та професійних текстів у сфері філософських наук, виявляти, ставити та вирішувати наукові задачі та проблеми. • <i>Вміння та навички</i> планувати та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження, формулювати мету, задачі, об'єкт і предмет дослідження, формувати структуру дослідження, створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких відповідає національному та світовому рівням. • <i>Вміння та навички</i> спілкуватися на конференціях, симпозіумах, наукових семінарах з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі наукової та/або професійної діяльності з метою обговорення дискусійних питань, результатів досліджень, узгодження дій і спільної роботи, <i>вміння</i> доводити результати досліджень та інновацій до колег, публічно представляти, захищати результати своїх досліджень, обговорювати їх і дискутувати з науково-професійною спільнотою, використовувати сучасні засоби візуальної презентації результатів дослідження. • <i>Вміння та навички</i> розробляти запити на держбюджетне та госпдоговірне фінансування наукової продукції, зацікавити результатами досліджень споживачів цієї продукції.
--	---

Гарант освітньої програми

Доктор філософських наук,
проф.

О.О.Чорний